

Кому молитися, стоячи біля плити?

ОЛЬГА МЕРЦ

15 КВІТНЯ 2020

Великодній час неможливо уявити без святкового столу. Переживши покутний період Великого посту, ми прагнемо об'єднатись у спільній подячній трапезі, до якої готуємося заздалегідь. Та за кухонними клопотами важливо пам'ятати, що центр пасхальної урочистості – це не кошик із наїдками, а таємниця Христового Воскресіння й радість перемоги над смертю, що об'єднує усіх християн світу.

Фото: Margaret Bourke

На жаль, цьогоріч ми були позбавлені можливості особисто долучитися до пасхальної Літургії та спожити небесний хліб Причастя. Залишилося тільки свято в колі найближчих, за сімейним столом, і це можна сприймати як своєрідне духовне випробування: пережити Великдень лише з земною їжею, не відсунувши на другий план поживи духовної.

До кого ж із численних святих варто звертатися для того, аби кожна трапеза була гідно приготована й подячно спожита?

Свята Марта

Покровителька домогосподарок і куховарства відома нам, зокрема, з Євангелія від Луки, де описано візит Ісуса в дім Марти та її сестри Марії. Поки Марія, сидячи біля ніг Спасителя, слухає Його слова, Марта клопочеться, щоби почастувати гостя. Не встигаючи з усіма справами, вона каже з докором: «Господи, чи байдуже Тобі, що на мене саму полишила служити сестра моя? Скажи ж їй, щоб мені допомгла» (Лк 10, 40).

Численні господині легко можуть упізнати себе в Марті під час приготувань до пасхального бенкету: таких утомлених, знервованих і поглинутих побутовими справами, що духовний вимір свята відступає на задній план. Тому, відчувши, що більше переймаємося тим, чи зійде тісто, чи не підгорить ковбаса й чи не занадто бліді виявляться крашанки, ніж духовним станом, із яким зустрінемо Воскреслого, варто пригадати слова, якими Христос відповідає Марті: «Марто, Марто, турбуєшся й журишся ти про багато чого, а потрібне одне. Марія ж обрала найкращу частку, яка не відбереться від неї» (Лк 10, 41-42).

Святий Лаврентій

Причина, з якої святий Лаврентій став покровителем кухарів, дуже прямолінійна й навіть дещо жаска для сучасної людини, однак абсолютно логічна для способу мислення середньовічних християн: ідеться про його мученицьку смерть.

Лаврентій був одним із семи римських дияконів під час понтифікату папи Сікста II. 258 року імператор Валеріан видав едикт, яким засудив на смерть усіх християнських єпископів, священників і дияконів. За цим наказом було страчено папу, а опісля префект Рима звелів Лаврентієві, до обов'язків якого належав нагляд за церковним майном, віддати всі скарби

Церкви державі. Диякон попросив три дні, щоб зібрати коштовності. За цей час він роздав майно вбогим, а потім з'явився перед очі префекта разом із юрмою калік, сліпців і бідняків, кажучи, що це і є істинні скарби Церкви, якими вона багатіша за самого імператора. За таку зухвалість Лаврентія вкинули до темниці, піддали тортурам і стратили, живцем засмаживши на залізній решітці. За переказами, мужність і почуття гумору не зраджували святого до кінця: потерпаючи від жахливого болю, він кинув катам в обличчя: «Цей бік уже спікся, переверніть мене на інший!»

Святий Паскуаль Байлон

До цього скромного францисканського святого варто звертатися, зустрівшись зі знайомому чи не кожному проблемою: як із практично нічого приготувати щось смачне, якщо піти на закупи не складається, а продуктів залишилось обмаль.

Паскуаль Байлон народився 1540 року в бідній і побожній іспанській сім'ї. У юності він був пастухом і сам майже нічого не мав, але прагнув служити бідним, тому ділився з ними бодай обідом. Ставши францисканцем, Паскуаль працював на монастирській кухні й уславився економністю та вмінням готувати на диво смачні страви з дуже простих продуктів. Брати часто бачили, як він молиться під час роботи, і вірили, що виконувати обов'язки йому допомагають ангели. До самого ж себе Паскуаль був дуже суворий: часто його обід складався з кількох овочів, зварених із гірким полином, або з лушпиння й обрізків. «Я радісно прославляю їжу, яку отримую, – казав святий, – і нехай вона глибоко насичує тих, для кого я готую».

Свята Єлизавета Угорська

Угорська принцеса Єлизавета, францисканська терціарка та благодійниця, опікується пекарями, і саме до неї варто звертати прохання про те, щоб на нашому столі навіть у найскрутніші часи був хліб.

Єлизаветі було чотирнадцять, коли 1220 року вона вийшла заміж ландграфа Людвіга, правителя Тюрингії, і вирішила присвятити себе францисканським ідеалам, допомагаючи вбогим і нужденним. «Як можу я носити корону з золота, коли мій Господь носить корону з терну – і носить її заради мене?» – говорила принцеса. Вона засновувала лікарні для бідняків, підтримувала пекарні, що пекли хліб для голодних, а коли на німецьких землях почався голод,

надіслала туди щедрий дар зерна, яким урятувала від смерті багатьох людей. Увесь вільний час Єлизавета витрачала на допомогу знедоленим: убрана у простий одяг, вона йшла до бідняків, щоб роздати їжу.

Їй також приписують «чудо з трояндами» – сюжет, який згодом трапляється й у біографіях інших святих. За легендою, Людвіг спершу не схвалював благодійності дружини, вважаючи, що вона марно витрачає кошти, час і продукти. Одного разу він посеред вулиці зустрів Єлизавету, яка несла у фартусі хліб для бідних, і наказав показати, що вона там ховає. Скорившись чоловікові, свята розкрила фартух, але хліб перетворився на троянди – так Людвіг отримав доказ, що справа Єлизавети угодна самому Богові.

Свята Гільдегарда Бінгенська, Учитель Церкви

Одній із найвидатніших середньовічних інтелектуалок, Гільдегарді Бінгенській, окрім здобутків на ниві філософії, музики, медицини та природничих наук, ми завдячуємо ще й низкою дієтичних принципів, яких вона радила дотримуватися для кращого здоров'я. Формально свята не належить до покровителів куховарства, однак саме до неї варто звертатися, щоб їжа не тільки насичувала, а й приносила користь.

Народжену 1098 року Гільдегарду ще дитиною віддали на виховання черниці, що мешкала у скиті під покровительством ордену бенедиктинців. Після смерті наставниці дівчина перебрала на себе обов'язок керування общиною, а згодом домоглася спорудження жіночого бенедиктинського абатства під Бінгеном. Гільдегарда змалку мала слабе здоров'я та, ймовірно, саме тому цікавилася таємницями людського тіла, які стали одною з головних тем її наукових праць. Щоб життя було здоровіше й радісніше, а тіло менше піддавалося хворобам і старінню, вона рекомендувала вживати якомога більше корисних продуктів (якими вважала зелень, овочі, фрукти й боби, м'ясо трав'яних тварин, каштани), утримуючись від шкідливих (штибу рафінованого цукру, ковбас, полуниць і вугрів). Свята Гільдегарда також радила споживати сніданок пізно й теплим, а після обіду гуляти для ліпшого травлення. «За допомогою природи людство може створити все, що необхідне та здатне підтримувати життя», – писала вона.

Святий Тимотей

Улюблений учень апостола Павла, святий Тимотей, вислухає молитви в тому випадку, якщо трапеза, попри найкращі наміри, не минула без неприємних наслідків. Він опікується тими, хто страждає від шлункових хвороб і болю в животі, а причина цього – фраза, яку в посланні звертає до нього Павло: «Надалі пий не одну воду, а вживай небагато вина, заради шлунка твого і частих твоїх недуг» (1 Тим 5, 23). Вочевидь, Тимотей мав проблеми зі здоров'ям, й апостол, дбаючи про самопочуття учня, з батьківським піклуванням дав йому пораду відповідно до своїх уявлень – еллінізовані євреї вважали розбавлене вино чудовим засобом від нездужання.

ОЛЬГА МЕРЦ

15 КВІТНЯ 2020

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**